

ปรัชญาในเรื่องปรัมปรา (2)

โดย ศ.กิริติ บุญเจือ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

กลีภพเคยเป็นปรัชญาสากลของมนุษยชาติ

แต่แรกเริ่มเดิมทีมีกลีภพ... ผู้วิจัยขอใช้คำ “กลีภพ” สำหรับแปลคำภาษากรีกว่า Chaos และภาษาต่าง ๆ ในยุโรปก็แสดงความคารวะต่อความศักดิ์สิทธิ์ของคำนี้โดยไม่แปล แต่ทับศัพท์หรือแปลงรูปนิดหน่อยให้เข้ากับไวยากรณ์ของภาษาของตนได้ เช่นภาษาอิตาเลียนแผลงเป็น Caos เป็นต้น รากศัพท์ภาษากรีกมาจากคำกริยา Chaino แปลว่า ฉันทาว คืออ้าปากกว้างและในปากมีน้ำลาย จึงหมายถึงสารตั้งเดิมของความเป็นจริงทั้งหมดของเอกภพ มองไม่ออกว่าเป็นอะไร เพราะคุณสมบัติทุกอย่างบรรดามีของเอกภพรวมปนเปกันอยู่ในนั้น รวมทั้งฤทธิ์อำนาจของผู้ทรงฤทธิ์ทั้งหลายก็อยู่ในนั้น คุณสมบัติของแร่ธาตุต่าง ๆ ก็ลุกเคล้ากันอยู่ในนั้น จะเรียกตามภาษาของเราว่า “และตุ้มเป๊ะ” น่าจะตรงที่สุด เพราะมีทุกอย่างปนกันอยู่ในนั้น จะแข็งก็ไม่แข็ง เหลวก็ไม่เหลว ไหลก็ไม่ไหล นิ่งก็ไม่นิ่ง เย็น ๆ เอื่อย ๆ เหนื่อย ๆ สีส้มขาวแน่ ๆ จะดำก็ไม่ดำ แดงก็ไม่แดงแต่แดง ๆ เขียวก็ไม่เขียวแต่เขียว ๆ สีคล้ำ ๆ ชุ่น ๆ เหมือนน้ำครำ จะหอมก็ไม่หอม จะเหม็นก็ไม่เหม็น แต่อวน ๆ เอียน ๆ คือเป็นทุกอย่างจนมองไม่ออกว่าเป็นอะไร

กลีภพเป็นสภาวะปกติของทุกสิ่งที่มีอยู่ ไม่ต้องถามว่ามันมาจากไหน มันเป็นของมันอย่างนั้น มันเป็นเช่นนั้นเอง

แปลกแต่จริงว่า ณ จุดแรก ๆ ของอารยธรรมมนุษย์ที่เริ่มจะมีการบันทึกด้วยวิธีใดก็ตาม เท่าที่ถึงหลักฐานหลงเหลือให้เราพอจะค้นคว้าศึกษาได้ ปรากฏว่าอารยธรรมทั้งหลาย ไม่ว่าจะห่างไกลกันเพียงใด ก็ยังแสดงความเชื่อว่างลีภพเป็นสารตั้งเดิมของเอกภพ จะเรียกได้ว่า เป็นปรัชญาของมนุษย์ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อจากกระบวนทัศน์ดึกดำบรรพ์ กำลังจะเปลี่ยนแปลงมาเป็นกระบวนทัศน์โบราณนั่นเอง¹

คำสอนเรื่องกลีภพชี้ให้เห็นจุดเปลี่ยนความคิดจากเอกภพไร้กฎเกณฑ์มาเป็นเอกภพที่มีกฎเกณฑ์ โดยนักปราชญ์ที่สอนเรื่องนี้ให้เหตุผลชี้แจงว่า กฎเกณฑ์ของเอกภพมิได้มาจากความเปล่า พวกเขามีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจได้ว่า จากความเปล่านั้นจะมีอะไรขึ้นมาไม่ได้ แต่ทว่ากฎเกณฑ์ของเอกภพมาจากกลีภพนั่นเอง ในกลีภพนั้นมีกฎเกณฑ์ทุกอย่าง แต่ปนเปสับสนวุ่นวายจนมองไม่ออกว่าเป็นกฎอะไรบ้าง แสดงว่าผู้ทรงปัญญาของยุคนั้นใช้เหตุผลคิดได้ลึกซึ้งน่าชมทีเดียว

แต่ละอารยธรรมบรรยายรายละเอียดปลีกย่อยว่าด้วยกลีภพแตกต่างกันไป มากบ้างน้อยบ้าง ทำให้นักทฤษฎีมีความเห็นแตกต่างกันไประหว่างที่ว่าแต่ละอารยธรรมมีนักปราชญ์ของตนคิดได้เอง กับที่ว่ามีการรับความรู้จากกันและกัน นำเอาไปดัดแปลงให้เหมาะกับจริตของคนในสังคมของตน หรือคนในสังคมนั้นแหละที่ถ่ายทอดกันไปพร้อมกับดัดแปลงตามรสนิยม ส่วนใดถูกรสนิยมมากก็มีการถ่ายทอดกันไปมาก ก็ยังยืนยันต่อมามาก ส่วนใดไม่ถูกรสนิยมหรือถูกแต่บ่อยก็ไม่มีถ่ายทอดเท่าที่ควร จึงสูญหายไปง่าย

¹ ดูทฤษฎีกระบวนทัศน์ใน กิริติ บุญเจือ *เริ่มรู้จักปรัชญา* (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2545).

ฮิสิียด(Hesiod ศต.8 ก.ค.ศ.) เป็นคนแรกที่ใช้คำ Chaos ซึ่งต้องการให้หมายถึงเนื้อที่โล่ง ว่างไพศาล และในเนื้อที่นี้มีสารสารพัดชนิดที่ล้วนแต่มีพลังรุนแรง ปะทะกันอย่างไม่มีการควบคุม ต่างก็แผ่ฤทธิ์ไปตามพลังของตน โดยไม่มีความสำนึกยังคิด ซึ่งฮิสิียดบรรยายด้วยภาษาภาพจน์ออกมาเป็นยักษ์มารประเภททายเทิน(Titan อันเป็นที่มาของชื่อเรือไทเทนิค Titanic) เรื่องนี้จะขยายความในตอนต่อ ๆ ไป

จึงเป็นอันว่าฮิสิียดวิเคราะห์หลักภาพออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นสารและคัมเป้กับกลองอันเป็นเนื้อที่บรรจุเนื้อสารและคัมเป้ อารยธรรมอื่น ๆ มักจะไม่แยกหรือแยกไม่ชัดเจน ในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึง Chaos หรืออภิปรัชญาหมายรวมไปเลย คือเนื้อสารและคัมเป้ที่มีอาณาบริเวณจำกัด แม้จะกว้างใหญ่ไพศาลสักปานใดก็ตาม

สำหรับเราในสมัยนี้ อาจจะรู้สึกที่วุ่นนักปราชญ์สมัยนั้น คิดถึงเรื่องอภิปรัชญาได้อย่างไร ทั้งนี้เพราะเราชินกับความรู้อย่างต่าง ๆ ในสมัยของเราที่แสดงว่า เอกภพมีกฎเกณฑ์ตายตัวเป็นระเบียบ จึงไม่แปลกที่จะแปลกใจว่าคนยุคนั้นเข้าใจเรื่องอภิปรัชญาได้อย่างไร แต่สำหรับคนยุคนั้นอาจจะตรงกันข้ามกับพวกเราสมัยนี้ คือคนทั่วไปในสมัยนั้นมองไม่เห็นกฎ เห็นแต่ความไม่มีกฎ พวกเขาชินกับความคิดที่ว่าเหตุการณ์ทั้งหลายเกิดขึ้นตามฤทธิ์เดชและความพอใจของอำนาจลึกลับที่พวกเขาไม่เข้าใจ แต่รู้ว่าต้องเอาใจไว้ให้ดี ความแปลกใหม่สำหรับพวกเขาก็คือกฎเกณฑ์ของเอกภพ เอกภพจะมีกฎเกณฑ์ได้อย่างไร แล้วฤทธิ์เดชของอำนาจลึกลับเล่าจะอธิบายได้อย่างไร เหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องการคำอธิบาย นักปราชญ์ในสมัยนั้นจะต้องใช้ความสามารถอธิบายแบบบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น จึงจะรอดตัวพวกเขาจำเป็นต้องสร้างเรื่องปรัมปราขึ้นมาใหม่โดยให้ใช้อธิบายความเชื่อเก่าได้ด้วย ใครทำไม่สำเร็จก็จะไม่ได้รับการยอมรับ ใครทำได้สำเร็จถูกใจประชาชน ก็เป็นที่ยอมรับและรับรู้ถ่ายทอดกันต่อ ๆ มา แม้จะสูญหายไปบ้างกับกาลเวลา เท่าที่หลงเหลือไว้ให้เราศึกษาก็พอจะปะติดปะต่อเรื่องได้ ทำให้เราเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ว่า ต้องใช้เวลาพัฒนาความคิดความอ่านมาเป็นขั้นตอนอย่างไร การปรับขั้นตอนแต่ละครั้งเรียกว่ากระบวนการทัศน์ กระบวนทัศน์จึงเป็นเรื่องสำคัญพื้นฐานสำหรับเข้าใจเรื่องปรัมปราเชิงปรัชญา เป็นกุญแจไขความลับของอดีต เป็นรหัสถอดภาษาปรัมปราออกเป็นภาษาที่เราพอจะเข้าใจกันได้ในปัจจุบัน เราจะทดลองดูว่าจะไปได้ถึงไหน

ณ ที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกระบวนการทัศน์ที่ 1 กับที่ 2 กระบวนทัศน์ที่ 1 คือความเชื่อของมนุษย์ดีคำบรรพว่า โลกไม่มีกฎเกณฑ์ ส่วนกระบวนการทัศน์ที่ 2 คือความเชื่อของมนุษย์โบราณว่า โลกมีกฎเกณฑ์ ผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้แก่ ผู้เรียบเรียงและเผยแพร่เรื่องปรัมปรา เราจะเรียกพวกเขาว่าผู้เล่าเรื่องปรัมปรา(Myth Narrators) พวกนี้เก่งอย่างเหลือเชื่อ พวกเขาทำอย่างไร เราจะได้เห็นประจักษ์โดยติดตามคอลัมน์นี้ต่อไปตามลำดับอย่างใจเย็น ๆ

กระบวนการทัศน์

กระบวนการทัศน์คือ ความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แตกต่างกันตามเพศ ตามวัย ตามสิ่งแวดล้อม ตามการศึกษาอบรม และตามการตัดสินใจเลือกของแต่ละบุคคล ความเชื่อพื้นฐานนี้แหละเป็นตัวกำหนดให้แต่ละคนชอบอะไรและไม่ชอบอะไร พอใจแค่ไหนและอย่างไร เป็นตัวนำร่องการตัดสินใจด้วยความเข้าใจและเหตุผลในตัวบุคคลคนเดียวกันอาจจะเปลี่ยนแปลงได้หากรู้สึกว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะเปลี่ยน แต่จะไม่เปลี่ยนด้วยอารมณ์ ก่อนเปลี่ยนจะต้องมีความเข้าใจกระบวนการทัศน์เก่าที่มีอยู่และกระบวนการทัศน์ที่จะรับเข้ามาแทน มี

การซึ่งใจจนเป็นที่พอใจ มิฉะนั้นจะไม่ยอมเปลี่ยน เพราะอย่างไรเสียเราเป็นคนที่มีความเป็นคนที่เต็มเปี่ยมจะต้องมี กระบวนการที่ใดกระบวนการหนึ่งเป็นตัวตัดสินใจเลือกว่า จะเอาหรือจะปฏิเสธ ไม่มีไม่ได้ ถ้าไม่มีจะไม่รู้จักเลือก และตัดสินใจไม่เป็น

กระบวนการที่ไม่ใช่สมรรถนะตัดสินใจ สมรรถนะตัดสินใจ(faculty of decision) คือ เจตจำนง(The will) กระบวนการที่เป็นสมรรถนะเข้าใจ(understanding) และเชิญชวนให้เจตจำนงตัดสินใจ

กระบวนการแม้จะมีมากมาย กล่าวได้ว่าไม่มีคน 2 คนที่มีกระบวนการเหมือนกันราวกับแกะ แต่ ผู้เชี่ยวชาญก็สามารถจัดเป็นกลุ่ม ๆ ได้ ที่คิดว่าเหมาะสมและสะดวกใช้ที่สุดก็คือแบ่งเป็น 5 กลุ่มกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการดั้งเดิม (Primitive Paradigm) กระบวนการแบบนี้เกิดขึ้นกับมนุษย์ดึกดำบรรพ์ เป็นปฐม คงจะหลังจากที่มนุษย์อุบัติขึ้นในโลกนี้ไม่นานนัก จึงสันนิษฐานได้ว่า ปรินซ์ดึกดำบรรพ์มีมาไม่ต่ำกว่า 2 ล้านปีมาแล้ว และอาจจะถึง 3 ล้านปีมาแล้วหรือว่านั่นก็ได้

มนุษย์ในระยะแรกอุบัติขึ้นในโลกนั้น ยังมีชีวิตตามธรรมชาติ คลุกคลีอยู่กับธรรมชาติ โคนกัยธรรมชาติ คุกคามอยู่เป็นนิจ หากเป็นสัตว์เดรัจฉานเมื่อประสบภัยก็หนีภัยเอาตัวรอดโดยสัญชาตญาณแห่งความกลัว หายกลัว แล้วก็กลัวไปไม่เกิดความกังวลใจ มนุษย์เมื่อมีความกลัวภัยก็จะหนีภัยโดยสัญชาตญาณเช่นเดียวกับสัตว์ หลังจากหนีภัยมาหลายครั้งแล้ว ในยามที่จิตใจสงบ ก็มักจะคิดคำนึงตรึกตรองถึงเหตุการณ์ที่ผ่าน ๆ มาและคงจะอยากมีความปลอดภัยมากขึ้น ในที่สุดก็คงจะพบปัญหาถามตัวเองว่าภัยธรรมชาติมาจากไหน แก้ไขได้อย่างไร และในบรรดาคำตอบที่เป็นไปได้ทั้งหลาย พวกเขาจะเห็นพ้องกันเป็นเอกฉันท์ พอใจกับคำตอบว่าภัยธรรมชาติรวมทั้ง เหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้น เป็นไปด้วยฤทธิ์อำนาจลึกลับในธรรมชาติ ซึ่งพวกเขาคงไม่เข้าใจชัดเจนนักว่าเป็นอะไร เพราะลึกลับก็คือลึกลับ เข้าใจไม่ได้หรือได้ไม่ชัดเจน แต่เชื่อว่าผีแฝงอยู่ในธรรมชาติ และพวกเขามองไม่เห็น พวกเขาพร้อมใจกันเชื่อว่าพวกเขาจะพ้นภัยธรรมชาติ หากเอาใจหรือตอบสนองความต้องการของอำนาจลึกลับดังกล่าว ได้อย่างถูกต้อง นักปราชญ์ในหมู่มนุษย์ดึกดำบรรพ์จึงได้พยายามแสวงหาวิธีรู้ใจและรู้วิธีเอาใจอำนาจลึกลับดังกล่าว ซึ่งจะเรียกว่าเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่จะพร้อมใจกันเรียก นักปราชญ์ในหมู่มนุษย์ดึกดำบรรพ์ จึงได้พยายามแสวงหาวิธีรู้ใจและรู้วิธีเอาใจอำนาจลึกลับดังกล่าว ซึ่งจะเรียกว่าเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่จะพร้อมใจกันเรียก นักปราชญ์เหล่านี้นับว่าทำคุณให้กับมนุษย์ดึกดำบรรพ์ไว้มาก เพราะหากพวกเขาไม่สามารถพบคำตอบที่น่าพอใจสำหรับมนุษย์ดึกดำบรรพ์ แล้ว มนุษย์เหล่านั้นจะน่าสงสารอย่างมาก เพราะพวกเขาจะกลัวอย่างไรที่ฟัง แม้แก้ไขทางกายไม่ได้ อย่างน้อยให้มีที่พึ่งทางใจได้ก็ยังดีกว่าไม่มีที่พึ่งเลย

หากจะถามว่าทำไมพวกเขาจึงพอใจกับคำตอบเช่นนั้น ทำไมพวกเขาจึงไม่คิดจะหาวิธีแก้ไข โดยค้นคว้าหาวิธีเข้าใจกฎของโลก ขอดตอบว่าเป็นเพราะพวกเขาไม่เชื่อว่า โลกมีกฎเกณฑ์ในตัวของมันเอง เพื่อให้เข้าใจง่าย จึงมีการบัญญัติศัพท์เรียกโลกหรือเอกภพที่เชื่อว่าไม่มีกฎเกณฑ์นั้นว่า “กลีภพ” (chaos) แหะละนี่คือปรัชญาบริสุทธิ์ของพวกเขา ปรัชญาบริสุทธิ์แบบนี้แหละที่กำหนดให้พวกเขาพอใจกับคำตอบข้างต้น และไม่สนใจค้นคว้ากฎเกณฑ์ของโลก ซึ่งเชื่อว่าไม่มี แต่ทุ่มเทความสามารถทุกอย่างเพื่อค้นคว้าหาสิ่งที่คิดว่ามี คือ รู้ใจและเอาใจอำนาจลึกลับ กระบวนการดึกดำบรรพ์เป็นกระบวนการรูปแบบเดียวของมนุษยชาติมาเป็นเวลานานประมาณ 2 ล้านปี และด้วย

กระบวนทัศน์รูปแบบนี้มีมนุษย์เร่าร้อนจะก้าวหน้าทางวิชาการไม่ได้ง่ายนัก นอกจากจะพบโดยบังเอิญทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ตั้งใจแสวงหา อย่างไรก็ตาม สติปัญญาของมนุษย์เราก็ค่อย ๆ ก้าวหน้าขึ้นมาจนถึงขั้นปรัชญาโบราณได้เมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้วนี่เอง

เนื่องจากกระบวนทัศน์ดึกดำบรรพ์ ยึดนำพระทัยเบื้องบนเป็นหลักในการปฏิบัติ เพราะเชื่อว่าหากปฏิบัติถูก นำพระทัยของเบื้องบน เป็นที่พอพระทัยของเบื้องบน ก็จะได้ดีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ใครได้ดีในโลกนี้ (ไม่ว่าจะรูปสวย รวยทรัพย์ ประดับยศ) ก็หมายความว่าเอาใจเบื้องบนได้ถูกต้อง เบื้องบนจึงโปรดปรานทั้งในโลกนี้และโลกหน้า จึงถือคติว่า “มุ่งโลกนี้ให้ดีไว้ โลกหน้าจะดีเอง” ผู้มีความคิดในแนวนี้อาจเอาใจเบื้องบน เพื่อหวังผลประโยชน์ในโลกนี้ให้มากที่สุด เพราะเชื่อว่าผู้ได้เปรียบในโลกนี้ เป็นผู้เอาใจเบื้องบนได้ถูกต้อง โลกหน้าก็จะดีตามไปด้วยเพราะจะรู้วิธีถูกใจเบื้องบนต่อไปในโลกหน้า การนับถือศาสนาจึงอยู่ในระดับศาสนาแห่งผลประโยชน์ โดยเน้นผลประโยชน์ในโลกนี้เป็นหลัก เพราะหวังว่าผลประโยชน์ในโลกหน้าจะตามมาเองโดยอัตโนมัติ

ผู้นับถือศาสนาแบบดึกดำบรรพ์จึงอาจจะแปรพักตร์ได้ง่าย ถ้าฝ่ายใหม่สามารถให้ผลประโยชน์มากกว่า และสามารถคุ้มครองภัยจากฝ่ายตรงข้ามได้ ก็ยินดีจะเข้าร่วมด้วย และมีแนวโน้มที่จะนับถือเทพหลายองค์ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันหรือเป็นพวกพ้องกัน เพราะในทำนองนี้ เชื่อว่าจะได้ผลประโยชน์มากกว่า แต่ถ้าเทพเป็นอริต่อกัน ผู้นับถือก็ต้องวางตัวเป็นอริตามด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเอาใจเทพฝ่ายที่เชื่อว่าจะให้ประโยชน์มากกว่านั่นเอง

2. กระบวนทัศน์โบราณ(Ancient Paradigm) กระบวนทัศน์แบบโบราณ เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีกฎตายตัวที่ไม่มีกรณีขกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ก็อาจจะมีกฎที่ไม่ขึ้นต่อกัน แต่คุมกันได้และแก้กันได้ อย่างที่สมมุติขึ้นมาเล่นแปะไปingaก่อนหินคุมกรรไกร กรรไกรคุมกระดาศ และกระดาศคุมก่อนหิน เป็นต้น จึงยึดเอากฎของโลกเป็นหลัก เพราะเชื่อว่าความสำเร็จอยู่ที่การทำตามกฎของโลกเป็นสำคัญ จึงต้องพยายามค้นคว้าให้รู้กฎของโลก และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดแม้จะไม่เข้าใจเหตุผลก็ไม่เป็นไร ถ้าทำแล้วได้ผลก็ให้ปฏิบัติตามนั้นต่อไปเถิด ในการนับถือศาสนาก็เช่นกัน เชื่อว่าเทพเจ้าทั้งหลายล้วนแต่ต้องเดินตามกฎ และช่วยมนุษย์ตามกฎของโลก เพื่อความสะดวกในการจดจำ พวกเขาจึงนิยมเรียกชื่อเทพตามพลังที่ปรากฏในธรรมชาติ เช่น สุริยเทพ วิทยเทพ หรือสถานที่แสดงกฎ เช่น เทพฟ้า เทพสมุทร เทพบาดาล เป็นต้น บางกลุ่มเชื่อว่าเทพมิใช่ผู้สร้างโลก แต่เป็นผลิตผลของโลก เช่นเดียวกับมนุษย์ ผิดกันแต่ว่าเทพเป็นผู้รู้กฎของโลก และเนื่องจากมิใช่ผู้กำหนดกฎเกณฑ์ให้กับโลก จึงไม่อาจเปลี่ยนแปลงหรือยกเว้นกฎของโลกได้ หากเทพไม่ปฏิบัติตามกฎของโลกเทพเองก็จะเดือดร้อน และถ้าหากมนุษย์ปฏิบัติตามกฎของโลกอย่างสมบูรณ์แล้วไซ้ เทพก็ไม่อาจจะตัดทานผลที่เกิดขึ้นโดยจำเป็นนั้นได้ ดังความเชื่อของผู้ประพันธ์เรื่องนันทบุรินทร์ในรามเกียรติ์ของไทยว่า เมื่อนันทบุรินทร์ประจบประก่อภพธิธูชาไปอย่างถูกต้องแล้ว พระอิศวรก็มีอาจดประทานพรให้ ทั้งที่ไม่เต็มพระทัย เพราะทรงตระหนักดีว่านันทบุรินทร์มิเจตนาร้ายที่จะใช้พรนั้นเพื่อล้างแค้น จะสร้างความเดือดร้อนแก่บรรดาเทพและมนุษย์อย่างแน่นอน เมื่อประทานพรแล้วต้องหาทางแก้ ตนเองไม่มีความสามารถแก้ ต้องเสด็จไปเชิญพระนารายณ์บรรทมลีลาให้ตื่นจากบรรทมและคิดการแก้ไขตามครรลองที่ ทำให้พระองค์เหนือกว่า คือทรงอวดารเป็นพระรามลงมาปราบยักษ์ตามกฎเกณฑ์ของโลก

บางกลุ่มเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งในโลก (ซึ่งควรเข้าใจว่าได้แก่เอกภพทั้งหมด) พระองค์ทรงเป็นผู้สร้างและผู้วางกฎเกณฑ์ทุกอย่างให้กับโลก พระองค์จึงอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือยกเว้นเป็นครั้งคราวได้ แต่ก็เชื่อได้ว่า พระองค์จะไม่เปลี่ยนแปลงกฎของโลก และจะยกเว้นก็เฉพาะในกรณีสำคัญจริง ๆ เท่านั้น เพราะมิฉะนั้นจะไม่สมศักดิ์ศรีของพระองค์ผู้เป็นใหญ่เหนือสากลจักรวาล ในกรณีนี้ก็เช่นกัน พระเจ้าจะทรงช่วยมนุษย์ตามกฎเกณฑ์เป็นส่วนมาก และมนุษย์จะได้ประสิทธิผลก็โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่พระเจ้าทรงบัญญัติไว้

ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดในสองกรณีข้างต้น การนับถือศาสนาก็ยังเป็นศาสนาแห่งผลประโยชน์เช่นเดียวกับในกระบวนทัศน์แบบดึกดำบรรพ์ การเสียดสละโดยไม่หวังผลตอบแทนในโลกนี้ย่อมเป็นไปได้ เพราะการเสียดสละผลประโยชน์ในโลกนี้เท่ากับเสียดสละผลประโยชน์ในโลกหน้าด้วย ทุกคนจึงต้องพยายามตะเกียกตะกายแสวงหาผลประโยชน์ในโลกนี้ไว้อย่างสูงสุด แล้วโลกหน้าจะดีเองโดยอัตโนมัติตามโลกนี้

โลกหรือเอกภพที่เชื่อว่ามิมีกฎในตัวเองเช่นนี้ จึงได้ชื่อว่า “จักรวาล” (cosmos) อย่างที่เราเข้าใจกันในทุกวันนี้ ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าเอกภพมี 2 ชนิด แต่หมายความว่าเอกภพเดียวมนุษย์เราแตกความคิดเข้าใจได้เป็น 2 แบบ คือเข้าใจว่ามีกฎเกณฑ์หรือไม่มีกฎเกณฑ์ในตัว

อาจจะเคยมีอัจฉริยบุคคลเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้นานแล้วก็ได้ ที่สามารถมองเห็นว่าโลกน่าจะมีกฎเกณฑ์ในตัวของมันเอง แต่ถ้าหากเขาไม่สามารถถ่ายทอดได้ ความคิดดังกล่าวก็ย่อมจะสูญหายไปพร้อมกับความตายของเขา หรือถ้าหากเขาถ่ายทอดได้แต่ไม่มีใครเชื่อ เขาอาจจะถูกกล่าวหาว่าคิดนอกกริต เป็นกาลกิณี และอาจจะถูกประหารชีวิตตายไปหรือหายสาบสูญไปโดยไม่มีร่องรอย ผู้ที่สามารถคิดได้ในบรรยากาศเช่นนั้นเป็นคนแรกและถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจและเชื่อตามได้อย่างปลอดภัยย่อมเป็นอัจฉริยะ เราไม่สามารถทราบได้ว่า เขาผู้นั้นเป็นใครที่เป็นคนแรกของมนุษยชาติอย่างแท้จริง เท่าที่เรามีหลักฐานพอจะศึกษาได้ในเวลานี้ที่นับว่าเก่าแก่ที่สุด ก็คือ ผู้นิพนธ์คัมภีร์ไบเบิลหน้าแรก ซึ่งสันนิษฐานกันว่าตั้งสอนกันมาในหมู่ชาวฮีบรูก่อน โมเสสนานแสนนานและถ่ายทอดกันต่อๆ มา เพิ่งจะจารึกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว คัมภีร์ไบเบิลกล่าวว่า พระเจ้าทรงจัดระเบียบวางกฎเกณฑ์ให้กับโลก ทรงเปลี่ยนสภาพของโลกจากสภาพก่อกวน (ฮีบรู Tobu vabohu, กรีก Chaos) มาเป็นโลกที่มีกฎเกณฑ์ (กรีก Cosmos) และเดินตามกฎเกณฑ์ต่อมา และเมื่อพระเจ้าทรงวางกฎเกณฑ์ให้กับโลกแล้ว แม้พระองค์จะมีสิทธิยกเว้นหรือเปลี่ยนกฎของโลกได้ ก็ไม่ทรงกระทำโดยไม่จำเป็น พระองค์ทรงรักษาศักดิ์ศรีของพระองค์โดยทรงให้ความสำคัญแก่กฎเกณฑ์ของโลก

เรื่องปรัมปราเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่าง 2 กระบวนทัศน์ข้างต้น ซึ่งจะเสนอพร้อมคำชี้แจงเป็นตอน ๆ ต่อไป